

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

4909

491.99-8

4-93

2010

Om. III ~~est~~ A 59.
209

W^o 930

491.99-8

6-93

պի

ՆՈՐ

ԵՅԹԻՆՆԵՐԸ

ԿԵՄ

ՍԿԻՐՈՒՆ ԸՆԹԵՐՅԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՅ

ՀԱՆԴԵՐՁ ԿԱՐՆԻՈՐ ԳԻՏԵԼԵՑԻ

1008
35652

2002

1854 — Կ Հայոց ՌՅԳ

Ի ՏՓԻՒՍ

Ի Տպարանի Ներսիսեան Հոգևոր Գալարոցի
Հայոց Ընծայելոյ յաղնուակեան Գեորգոս
Արծրունոյ

12222

ПЕЧАТАТЬ ПОЗВОЛЯЕТСЯ:

Съ тѣмъ, чтобы по отпечатаніи представлено было въ
Ценсурный Комитетъ узаконенное число экземпляровъ.
Тифлисъ, Іюля 17 го дня 1854 года.

Ценсоръ И. Кайтмазовъ.

3

ԱՅԲՈՒԹԵՆՔ

Գլխապէս

Ա Բ Գ Դ Ե Ջ Կ Ը Թ Ժ Ի Լ Խ Ծ Կ Տ Ն Ղ
 Չ Դ Ն Մ Յ Ն Շ Ո Չ Պ Զ Մ Ս Վ Տ Ր Ց Ի
 Փ Բ Օ Ֆ

Բարբառներ

ա բ գ դ ե ղ է ը թ ժ ի Լ խ ծ կ Տ Ն Ղ
 Ճ Դ Յ Ն Շ Ո Չ Պ Զ Մ Ս Վ Տ Ր Ց Ի
 Փ Բ Օ Ֆ

Նօտարգրեր

ա բ գ դ ե ղ է ը թ ժ ի Լ խ ծ կ Տ Ն Ղ Ճ Դ Յ Ն Շ Ո Չ
 Պ Զ Մ Ս Վ Տ Ր Ց Ի Փ Բ Օ Ֆ

Չայնաւոր

ա ե կ ղ է ո օ Նրբեմն Լս յ Է

Բարդաճայն

բ գ դ ղ թ ժ Լ խ ծ կ Տ Ն Ղ Ճ Դ
 Յ Ն Շ Ո Չ Պ Զ Մ Ս Վ
 Ը Դ Ե Ղ Թ Ժ Ի Լ Խ Ծ Կ Տ Ն Ղ Դ

ՃՐ մՐ յՐ նՐ շՐ չՐ սՐ ջՐ ոՐ ոՐ վՐ
մ ը ց Վ ք Փ

տՐ ըՐ ցՐ ՎՐ քՐ ՓՐ (*)

Խրարու նման գրեր

աա. բբ. գգ. եե. զզ. ըը. ժծ. թթ. հհ. յյ. շչ. ու.
ջվ. ու.

Նմանահնչիւն գրեր.

բպի. գկք. եէ. շս. թդտ. խղ. հյւ. շչ. ջճ. ուր. ցծծ.
ւվ. օո:

Միմեանց հետ կապած գրեր.

և. մե. մէ. մի. միւ. մկ. մն. մու.

եւ. մե. մէ. մի. միւ. մկ. մն. մու.

(*) Ծանօթանալիւն. Գրերը հեշտ հնչելու և կապելու համար՝ նրանց միմեաները սովորելուց յետոյ, լաւ է որ Էսպանացոյն Գրերի լոկ չայնք Տրայն ընտղ հնչել սովորին:

Գլխաւոր	Բաւարդ	Նորմալ	Մասնա	Համար
Ա	ա	ա	այբ	1
Բ	բ	բ	բեն	2
Գ	գ	գ	գիւմ	3
Դ	դ	դ	դա	4
Ե	ե	ե	եջ	5
Զ	զ	զ	զա	6
Է	է	է	է	7
Ը	ը	ը	ըթ	8
Թ	թ	թ	թա	9
Ճ	ճ	ճ	ճէ	10
Լ	լ	լ	լինի	20
Խ	խ	խ	լըն	30
Տ	տ	տ	խէ	40
Կ	կ	կ	տա	50
Տ	տ	տ	կեն	60
Ն	ն	ն	կա	70
Ձ	զ	զ	ճա	80
Ճ	ճ	ճ	դաա	90
Դ	դ	դ	ճէ	100
Ե	ե	ե	մեն	200
Զ	զ	զ	ճի	300
Է	է	է	նու	400
Ը	ը	ը	չա	500
Թ	թ	թ	"	600
Ճ	ճ	ճ	չա	700
Լ	լ	լ	պէ	800
Խ	խ	խ	ջէ	900
Տ	տ	տ	աա	1000
Կ	կ	կ	սէ	2000
Տ	տ	տ	լիւլ	3000

Տ Ր Յ Ը Փ Ք	ա	ա	ախն	4000
	բ	բ	բհ	5000
	ց	ց	ցս	6000
	ւ	ւ	ւխն	7000
	փ	փ	փխւր	8000
	ք (*)	ք	քհ	9000

Արամիանի ըստեր երկու տասով :

բա	ախ	աճ	ար	հ
դի	աի	ամ	եղ	հջ
դի	ցի	այ	ել	եր
դի	քա	ան	եթ	եր
թի	քս ✓	աշ	եկ	էք
թի	տօ	աչ	եղ	իծ
լե	ար	ապ	եջ	կլ
կա	ալ	աջ	եռ	կը
հա	ախս ✓	ան	ես	կք
✓ ձի	ախս	առ	ես	ոխ
✓ մի	ամ	առ	եր	ոհ
մի	ահ	աս	ել	ող
✓ նա	ահ	ատ	եփ	ոճ
✓ սա	աղ ✓	ափ	եշ	ոճ

(*) Գրերի հաշվանքը եւ յե-երը սովորապէս չեն, հարիւս-որ է գլ-
 րէլ սալ գրերի յե-երը աշակերտի հարի մէջ ա-եւի շա- սպասարկելու
 համար :

ոտ	ուի	օդ	օծ	օշ
որ	որ	օդ	օճ	օն
ու	օդ	օթ	օդ	օր

Միտվանկ բառեր Երեք տառով :

Մ. զդ	այծ	աշտ	արհ	բալ
ալք	այս	աչք	արմ	բակ
ախտ	այս	ատտ	արշ	բահ
ակն	այտ	աար	արջ	բազ
աղք	այր	աքք	արտ	բազ
աղխ	այր	ատր	արի	բամ
ամալ	այց	արբ	արք	բայ
աղց	անդ	արգ	արն	բալ
այդ	անդ	արդ	Բադ	բան
այդ	անթ	արժ	բադ	բաշ
այլ	անկ	արծ	բադ	բաց
այլ	անց	արկ	բաժ	բառ

բեկ	դաղ	գել	դամ	դող
բեմ	դաճ	գիծ	դաս	դոն
բեր	դամ	գին	դատ	դու
բերք	դամ	գիր	դար	Նղն
բիբ	դամ	գող	դար	եղը
բիծ	դան	գող	դաւ	եղծ
բիր	դաւ	գող	դափ	եղի
բոխ	գեղ	գող	գեկ	եղն
բուկ	գեղ	գոհ	գեհ	եղթ
բոհ	գեղ	գող	գեղ	եղաղ
բոհ	գեղ	գամ	գեն	երբ
բով	գեռ	գամ	գեռ	երգ
բոր	գետ	գոյ	գեր	երգ
բոց	գեր	գոշ	գեղ	երթ
բու	գեղ	գոռ	գել	երը
բոթ	գեթ	գոս	գեմ	Օստ
Գար	գեճ	գով	գեայ	ղեխ
դալ	գեշ	գոս	գետ	ղեն
դալ	գես	Գաղ	գետ	ղել
դալ	գետ	դալ	գեր	ղոհ
դահ	գեր	դահ	գեր	ղով

դօղ	Թկղ	կշտ	խար	խիճ
դօշ	Թկն	կռղ	խաղ	խիտ
դօր	Թկռ	կռբ	խաժ	խից
Լճք	Թոխ	Լակ	խահ	խող
Լնդ	Թող	լամ	խահ	խոխ
լստ	Թոռ	լար	խաղ	խոհ
Թաղ	Թոր	լայ	լամ	խոհ
Թաթ	Թորք	լառ	խան	խոյ
Թակ	Թօն	լախ	խաչ	խոչ
Թաղ	Ժախ	լեղ	խար	խոտ
Թան	Ժահ	լեղ	խառ	խոր
Թառ	Ժամ	լեփ	խեթ	խոց
Թաս	Ժեռ	լիճ	խեբ	խուռ
Թառ	Ժիտ	լից	խեց	խուփ
Թափ	Ժիբ	լիք	խէթ	խօթ
Թարք	Խբբ	լոկ	խէժ	խօլ
Թեղ	կղճ	լող	խէչ	խօս
Թեմ	կմն	լոր	խիթ	Ծաղ
Թէյ	կնծ	լու	խիժ	ծաղ
Թեփ	կնն	լօշ	խիլ	ծալ
Թեք	կնչ	լօռ	խիղ	ծալ

Տակ	Կաղ	Կէս	Հակ	Հիւ
Տամ	Կաթ	Կէտ	Հաղ	Հիր
Տառ	Կալ	Կիթ	Հաճ	Հոգ
Տափ	Կախ	Կիթ	Համ	Հոճ
Տեճ	Կահ	Կիճ	Հայ	Հող
Տեր	Կաղ	Կին	Հաշ	Հով
Տերի	Կաճ	Կիր	Հան	Հոյ
Տերք	Կամ	Կից	Հարս	Հոն
Տէս	Կամ	Կիւ	Հաս	Հով
Տիղ	Կամ	Կոխ	Հաստ	Հոտ
Տիճ	Կայ	Կոճ	Հաց	Հոր
Տին	Կայ	Կոկ	Հաւ	Հօտ
Տիտ	Կասլ	Կող	Հեգ	Չագ
Տիր	Կառ	Կոճ	Հեղ	Ճախ
Տիւ	Կար	Կոչ	Հեճ	Ճար
Տով	Կար	Կով	Հեռ	Ճեւ
Տոսլ	Կաւ	Կոր	Հետ	Ճեւ
Տով	Կեղ	Կոփ	Հեր	Ճկթ
Տոր	Կեմ	Հաղ	Հէն	Ճիգ
Տոց	Կեռ	Հաղ	Հիմ	Ճիր
Կաղ	Կետ	Հալ	Հին	Ճող

ճոր	ճոխ	մէջ	հետի	շող
ճու	ճոն	միս	հեղ	շիշ
ճօն	ճօճ	մագ	հետ	շող
Չեղ	ճօշ	մող	հեր	շոճ
Ճակ	Մագ	մով	հիգ	շօթ
ճահ	մաղ	մոր	հիշ	Ողբ
ճաղ	մաթ	մու	հոճ	ողն
ճայ	մած	մօտ	հոր	ողջ
ճան	մակ	մօր	հու	ոմն
ճան	մահ	Յագ	հօթ	ոյթ
ճաշ	մաղ	յառ	Դահ	ոստ
ճառ	մաճ	յար	շաղ	ոտն
ճար	մաշ	յետ	շառ	որբ
ճեղ	մաշ	յեց	շար	որթ
ճեմ	մատ	յօղ	շատ	որճ
ճեպ	մար	յօտ	շեղ	որմ
ճետ	մաք	Նաղ	շեկ	որջ
ճիկ	մեղ	հախ	շեն	որս
ճիղ	մեծ	հայ	շեն	ութ
ճից	մեգ	հաշ	շիթ	ուլ
ճիռ	մեղ	հառ	շիլ	ուխ

ուղ	պեխ	սաթ	սօս	վեպ
ուշ	պետ	սալ	սօս	վես
ուռ	պես	սակ	Սաղ	վետ
ուս	պետ	սան	վախ	վեր
ուր	պոկ	սար	վահ	վեգ
Չար	պող	սար	վաղ	վեղ
չափ	պոր	սեխ	վայ	վեթ
չել	Չահ	սեկ	վան	վեհ
չեք	չան	սեպ	վաշ	վեն
չեր	ջեղ	սեռ	վառ	Տաղ
չիք	ջեր	սեր	վառ	տած
չոր	ջեք	սեր	վատ	տակ
չու	ջեղ	սեգ	վեգ	տաղ
չօճ	ջոխ	սեղ	վեր	տամ
Պախ	ջոկ	սեր	վեհ	տապ
պահ	ջով	սիգ	վեշ	տառ
պաղ	Ռահ	սիկ	վեց	տափ
պան	ռամ	սին	վեդ	տաք
պան	ռաս	սոխ	վեթ	տեղ
պապ	ռեմ	սոճ	վեճ	տես
պար	Սաղ	սով	վեմ	տես

տէգ	ըոք	ցոփ	վոկ	քար
տէր	Յախ	ցող	վող	քաւ
տիղ	ցած	Փակ	վոր	քեր
տիկ	ցամ	վակ	Քած	քեց
տիր	ցան	վաղ	քակ	քէն
տիւ	ցաւ	վապ	քահ	քիթ
տիք	ցել	վառ	քաղ	քիւ
տուկ	ցեղ	վար	քաղ	քիւ
տող	ցեց	վար	քամ	քոռ
տօթ	ցին	վիծ	քան	քոս
տօն	ցիռ	վիղ	քան	քոր
Րաղ	ցիւ	վին	քաշ	քօղ
րախ	ցեց	վոխ	քաջ	քօշ
րամ	ցու	վոխ	քառ	Օգն

Միտմանկ բառեր չորս տառով :

Նղբն	անգղ	աստղ	արջն	բանդ
աղդբ	անդբ	արդն	Քաղմ	բարխ
այդբ	անճն	արթբ	բաղճ	բաշխ
այպն	անցք	արկղ	բամբ	բաստ
այսբ	ասին	արմն	բայց	բարդ

բարժ	բոյն	գանձ	գուծ	գոյն
բարկ	բոյք	գանն	գուլ	գուծ
բարձ	բովք	գարշ	գուն	գուլ
բարշ	բորք	գեղձ	Գաբն	գուն
բարք	բուծ	գերսի	գալը	գուր
բեղմ	բուծ	գիւղ	գաղձ	Երկն
բեղն	բուլ	գինդ	գամք	երկք
բեմք	բուն	գինձ	գայլ	երկն
բեռն	բուն	գիրգ	գանկ	եօթն
բերծ	բուռ	գիրկ	գաշն	Օգաղը
բերձ	բուտ	գիւտ	գառն	զամք
բէշկ	բուք	գոյժ	գաստ	զայք
բիրտ	Գաղթ	գոյն	գարձ	զանդ
բիւր	գաղձ	գոյշ	գեան	զանկ
բողկ	գաղձ	գոյք	գեղձ	զանց
բոյծ	գաղտ	գոնջ	գէմք	զարդ
բոյժ	գայծ	գորգ	գէպք	զարկ
բոյլ	գայլ	գործ	գիրտ	զարմ
բոյլ	գայլ	գորշ	գիւծ	զեան
բոյծ	գայռ	գորտ	գիւր	զեղն
բոյս	գանու	գուք	գոյլ	զեղձ

դեղջ	Թարց	Թուռ	Լար	Լառն
դերթ	Թեկն	Թուր	Լեր	Լարր
դերծ	Թերթ	Թուփ	Լեյք	Լարտ
դեւս	Թերթ	Թուք	Լոյծ	Լեւք
դինչ	Թերք	Ժահք	Լոյս	Լեւք
դլատ	Թիկն	Ժայռ	Լոյտ	Լեղդ
դերկ	Թինդ	Ժանկ	Լուծ	Լիդր
դոյդ	Թխն	Ժանտ	Լուղ	Լիդճ
դուտ	Թխր	Ժանտ	Լուռ	Լիննճ
դուր	Թոյլ	Ժեհդ	Լուր	Լիատ
դօրք	Թոյն	Ժոյժ	Լատմ	Լիրտ
Թաղա	Թոյր	Խնչք	Լայթ	Լիւս
Թամբ	Թոնծ	Խնքն	Լայթ	Լողք
Թանկ	Թուռն	Խախտ	Լայծ	Լոյդ
Թանչ	Թորմ	Լամբ	Լայծ	Լոյթ
Թանց	Թութ	Լայն	Լայտ	Լոյլ
Թաշտ	Թուղ	Լանջ	Լայր	Լոյս
Թատր	Թուլ	Լատ	Լանդ	Լոյր
Թարք	Թուխ	Լեշկ	Լաննճ	Լոնջ
Թարթ	Թուղ	Լերկ	Լաննչ	Լորդ
Թարմ	Թուշ	Լինդ	Լարն	Լորթ

խորթ	Տիւղ	Կանչ	Կիւռ	Համր
խորիս	Տիւբ	Կառք	Կիւս	Հայի
խորհ	Տոյլ	Կասկ	Կոճղ	Հայի
խութ	Տոռն	Կարդ	Կոմս	Հայս
խուծ	Տուխ	Կարթ	Կոյս	Հայբ
խուլ	Տուծ	Կարժ	Կոյտ	Հայց
խուխ	Տուպ	Կարծ	Կոյբ	Հանք
խուղ	Տուռ	Կարծ	Կոնք	Հաշմ
խում	Տուի	Կարճ	Կոշտ	Հաշտ
խուն	Մաղմ	Կեալ	Կոպք	Հասկ
խուց	Կաղմ	Կեղթ	Կորդ	Հաստ
խուի	Կաթն	Կեղծ	Կորկ	Հարթ
խօք	Կամն	Կեշտ	Կորճ	Հարկ
Չաղը	Կամք	Կերպ	Կուղ	Հարց
Տայդ	Կայթ	Կերտ	Կութ	Հեղդ
Տայդ	Կայծ	Կինճ	Կուծ	Հեւղ
Տայթ	Կայճ	Կինք	Կուղ	Հեշտ
Տայբ	Կայմ	Կերթ	Կուռ	Հեստ
Տանք	Կայք	Կերճ	Կուբ	Հեսք
Տերպ	Կայք	Կերբ	Հալք	Հերկ
Տիրտ	Կանթ	Կեցք	Հաղբ	Հերճ

1008
35652

Հհեր	ճոյլ	մայր	մերի	մուռ
Հիմն	ճորձ	մանկ	մերձ	մուտ
Հինդ	Ղանձ	մանր	միթր	մուր
Հիւթ	ղեակ	մաշի	միմք	Յաղթ
Հիւծ	ղատր	մաշի	մինչ	յամբ
Հիւս	ղորդ	մաշի	միշտ	յայտ
Հիւր	Ղախն	մտան	միտք	յանդ
Հողմ	ճախր	մատն	միրդ	յարդ
Հոյզ	ճանդ	մարդ	միւս	յարդ
Հոյծ	ճանկ	մարդ	մոյգ	յեղց
Հոյն	ճանձ	մարդ	մոյթ	յեղմ
Հում	ճարս	մարթ	մոյն	յողն
Հուն	ճենձ	մարտ	մոյր	յոյզ
Հուն	ճիգն	մարք	մորթ	յոյծ
Հուպ	ճիշդ	մաքս	մորչ	յոյլ
Հուր	ճիւղ	մեղծ	մուղ	յոյն
Չաղն	ճորտ	մեղի	մութ	յոյս
Ճայն	ճուչ	մեղմ	մուխ	յոյթ
Ճեռն	Մախր	մեղր	մուխ	յովտ
Ճիւթ	մաղձ	մեղք	մուղ	յորդ
Ճիւն	մայթ	մերթ	մուն	Նարտ

Կաւթ
 Կեւոյ
 Կեոն
 Կերկ
 Կերհ
 Կինջ
 Կիստ
 Կիբհ
 Կուշ
 Կօտր
 Կամբ
 շամս
 շանթ
 շարծ
 շեղբ
 շեղջ
 շեշտ
 շերտ
 շիզդ
 շինն

շիղջ
 շիւղ
 շոյտ
 շորթ
 շուն
 շուփ
 շուք
 Ողբն
 ոսկր
 ոսպն
 ոստղ
 ութն
 ուլն
 ուխտ
 ուղխ
 ուղա
 ուղի
 ուղք
 ումպ
 ունդ
 ունդ

սնկ
 ունճ
 ունչ
 ունջ
 ուոն
 ուստ
 Չաղդ
 Ճեղջ
 Ճինչ
 չորս
 չում
 Պահք
 պայթ
 պայտ
 պասք
 պարղ
 պարծ
 պարկ
 պարս
 պարտ
 պերճ

պէտք
 պիղծ
 պինդ
 պինչ
 պիրկ
 պոնդ
 պուկ
 Զաղբ
 Զաղջ
 Զամբ
 Զայլ
 Զարդ
 Զերմ
 Զինջ
 Զիրդ
 Զուք
 Ռաղմ
 ուխտ
 ուուփ
 Սակո
 սակր

սայլ
 սայր
 սանդ
 սանճ
 սապո
 սառն
 սաստ
 սատր
 սարդ
 սարդ
 սեամ
 սեաւ
 սեղմ
 սեոն
 սերկ
 սերտ
 սերտ
 սիկղ
 սինճ
 սիրտ
 սիւկ

սխն	վարժ	տաշտ	Րուս	վարձ
սոյղ	վարկ	տասն	Յոյդ	վուլ
սոյն	վարմ	տարմ	ցոյտ	վուշ
տապու	վարա	տարբ	ցանկ	վուտ
տակ	վարբ	տե՛նդ	ցանկ	վուք
տուդ	վերջ	տե՛նչ	ցանց	վոբբ
տուղ	վերտ	տիղմ	ցիւղ	Քաղց
տուն	վիղն	տս՛մ	ցոյց	քարձ
տուն	վիշտ	տոմս	ցուլ	քարտ
տուտ	վիրդ	տոյժ	ցուս	քիմք
տուր	վերբ	տոռն	ցուց	քիատ
Սաղբ	վուն	տորդ	Փայլ	քոյբ
վախք	վուշ	տորդ	վայտ	քուլ
վաղբ	Տաղբ	տուկ	վառք	քուն
վայբ	տաղտ	տուն	վաստ	քուռ
վայք	տայք	տուտ	վեղկ	քուք
վանկ	տանձ	տուփ	վերթ	

Միտվանկ բառեր հինգ տառով :

Քարձր	բունձ	բուռն	բուրդ	դեղմն
բեղմն	բուշտ	բուստ	Գամփու	դերբն

դողար	լորձն	կուպղ	հուրբ	տունկ
դունդ	լունն	կուռն	Եկնդղ	տուտն
դունջ	լուրթ	կուռք	շունչ	տուրք
Գոյնն	լուրջ	կուրծ	շուրջ	Յոյք
դուռն	Խոււմբ	Հարսն	Ուղիք	ցուրդ
դուքս	խունկ	հիւսն	ունկն	ցուրդ
Օուսպ	խուռն	հունձ	ուսար	ցուցք
զուրկ	խուրձ	հուսկ	Պոյտն	Փուղձ
Թաննձր	Օունկ	Չուկն	պոյտն	փուխր
Թութք	ծունր	ձունձ	Զերմն	փունդ
Թուխպ	Աայսր	Մուկն	Ռոււմբ	փունջ
Թուխս	կարծր	մուղա	Սաղմն	փուռն
Թուղթ	կարժն	մունչ	սանար	փուսա
Թոււմբ	կարչն	մուշկ	սեամք	Քաղցր
Թունդ	կեսնք	մուրկ	սերմն	քիրտն
Թուրծ	կողոն	մուրջ	սունկ	քունջ
Թուրմ	կողմն	մուրա	սուսր	քունք
Լեաշկ	կուղբ	Յունք	սուրբ	քուրձ
լեառն	կուհտ	Նեարդ	Սաշխն	քուրմ
լեարդ	կուշտ	նեքս	Տաշխն	
լինար	կուշտ	նուռն	տուղտ	

Քրուհի	ղրաւ	խըամ	Ճճի	շքեղ
Ելիթ (*)	Թղի	խըատ	Ճիաւ	Չմուշի
Բլուր	ԹԹի	Պղօտ	Ճռինչ	չքօտ
Բնիկ	Թլխի	Ճմակ	Ճրագ	Պնակ
Բրուտ	Թռոյց	Ճնող	Մլաւ	պասկ
Գատակ	Թրու	Ճնօտ	մկան	պրատ
Գնալ	Ժլատ	Ճրար	մսան	պրօն
Գլան	Ժխոր	Մնի	մսուր	Ջնար
Գրաստ	Ժպխա	կրակ	մրուր	Սկայ
Գրատ	Ժպիրհ	կրոյ	Յղի	սկի
Գղօւմ	Ժտանք	կրաս	Նղով	սղոց
Գպիր	ՂԺորդ	կրօն	նկար	անար
Գրախա	Լպիրծ	Հլու	նման	արահ
Գրանի	Լպիրշ	Հնար	նսեմ	Սնատ
Գրօշ	Լռիկ	Հրաշ	նրան	վսեմ
Օքօտ	Լրիկ	Հրատ	Շմոր	վսեր
Գղօն	Խլայ	Հրօտ	շնորհ	վրան
Գնին	խնամ	Չրի	շնորս	վրիթ
Գրահ	խշուր	Ղրամ	շրօշ	Տնաղ

(*) Ծանօթ. Անկ երիւն Բաղաշայն աստ նսխադատած լինի Տէր
 յայնտարի, եւրտ Տեալմանի պէտք է հնէլ. որք օրնսնի:

արամ	ցռուկ	քնափ	Արալանի բառեր վեց աստուվ :	
արոհ	ցրօն	քնին		
արոր	ցքի	քշոց	Բառքն	Օտենին
արուպ	Փշուր	քսակ	Դառասար	շուրթն
Հմախ	իքին	քսան	Դառքն	Ոտենգն
ցնոր	Քշանց	քսու		

Արիալանի բառեր (*)

Աբեթ	ա լուր	ա կեշ	ա զանդ
ա գահ	ա լիք	ա կիր	ա զարտ
ա դուռ	ա լոճ	ակ ճիւ	աղ բիւս
ադ ուս	ա լոջ	ակ նոց	աղ բիւք
ա դին	ախ մար	ա կոււմբ	ա դեղն
ա զատ	ա խորժ	ակ քան	ա դերս
աղ դու	ախ տար	ա կօս	ա դէտք
ա զոխ	ա ծուխ	ա հեակ	ա դիւս
ա թոռ	ա կահ	ա հեղ	աղ կաղի
ա թուր	ա կանջ	ա զադ	աղ ճատ
աժ խոյժ	ա կառն	ա զաղ	աղ մուկ

(*) Օտենի . Այս հասարակական լեզուի վերջի ստույգ ճի բաղաձայն լինել ,
հասկնալի հեղուկաց լեզուի շարժումայի հետ :

ա դու
 աղ ու աշ
 աղ տաղա
 աղ տիւր
 աղ քատ
 ա զօթք
 ա դօտ
 ա ճաղ
 ա ճառ
 ա մառն
 ամ բոխ
 ամ բոկ
 ամ բողջ
 ա մէն
 ա միկ
 ա մուր
 ա մոք
 ամայ ըոպ
 ամ բոց
 ամ փոփ
 ա մօթ

ա նարդ
 ան դամ
 անդ ըի
 անդ ուար
 ա նէծք
 ան կիւն
 ան ճաւ
 ա նոար
 ա նութ
 ա նուր
 ա նօթ
 աշ խար
 աշ խարհ
 աշ խէտ
 ա շուն
 աշ տէ
 ա պուխտ
 ա պուր
 ապ տակ
 առ եղծ
 առ լեղ

ա ոխծ
 ա ոու
 ա սեղն
 ա սուի
 ա սպար
 ա սպետ
 ա ստառ
 ա ստ ուած
 ա ստուճ
 ա ստուատ
 ա տեան
 աք բուհք
 աք դար
 աք դիւհք
 ա ըեդ
 ա ըեկ
 աք ժան
 ա ըի
 ա ըիւն
 աք ծաթ
 աք կամ

աք հետտ
 աք հօր
 աք ճակ
 աք ճան
 աք մատ
 աք մաւ
 աք շաւ
 աք տարս
 աք տուտ
 աք տօսր
 աք փի
 աք քայ
 ա ըօտ
 ա լեր
 ափ սինդ
 ա քիս
 աք շուշ
 աք սոր
 աք ցան
 Քա բան
 բա զէ

բող մոց	բո բակ	դե հեանն	դա դար
բա զուկ	բոր բոս	դեղ ջուկ	դա ժանն
բող պանն	բոր բոր	դե տինն	դա լար
բա ժակ	բո բեղ	դե բանն	դա լուկն
բա ժինն	բո բէ	դե բի	դա հուր
բող խխնն	բո լոս	դի ճինն	դա հիճ
բա դարջ	բբ դանն	դի շեր	դամ բանն
բա դեղն	Գա գաթն	դի սակ	դա մանն
բող ճանք	դա զանն	դի տունն	դա յեակ
բաճ հանն	դաղ պէ	դո դոն	դա նակ
բա նակ	դա դար	դո ռող	դանն դաղ
բա սիր	դա լար	դո բով	դա շոյն
բա բակ	դա լուսա	դուժ հանն	դաս տակ
բար բառ	դա ճաճ	դուլ պոյ	դա տարկ
բե հուղ	դանն դաս	դո հար	դա բանն
բե հոր	դա վինն	դու մար	դար բին
բե հեղ	դա բի	դու նակ	դար դիճ
բե լեկն	դա բունն	դու պար	դար մանն
բիւ բեղ	դա լառ	դու սանն	դա բուժ
բոհ մուք	դա լիթ	դո տի	դրդ մաճ
բո սոր	դե լոց	Գա բիր	դե հանն

դեղ ճանն
 դեղ ճի
 դեհ պետ
 դես պակ
 դես պանն
 դե բե
 դեր բուկ
 դեր ճակ
 դրթ պիհ
 դի ել
 դի մակ
 դի պակ
 դիւ ընն
 դող դոջ
 դրս բով
 դրբ ուտտ
 Ե դեմ
 ե թեր
 եղ բայր
 ե դեգն
 ե դունդ

եղ ջիւր
 ե ըսող
 ե ըսչտ
 ե ըսխ
 ե ըսմ
 ե ըանդ
 ե ըաստ
 եր բուծ
 եր դուժն
 ե ըեկ
 ե ըեկն
 ե ըեղ
 ե ըես
 ե ըեց
 ե ըի
 ե ըիղ
 ե ըիթ
 ե ըինջ
 եր կաթ
 եր կայն
 երկ բայ

եր կիւր
 եր կիւք
 եր կիւղ
 եր ըորդ
 ե փուդ
 Օամ բիկ
 զամ բիւղ
 զայ բոյթ
 զանն գակ
 զանն խուլ
 զա ոամ
 զա ոեկ
 զար թուն
 զար հոյր
 զար մանք
 զաւակ
 զե ոուն
 զրդ ուանք
 զրմ բայր
 զրն դան
 զինն տր

զո սրա
 զու արթ
 զու արճ
 զո քանչ
 զրբ պարա
 Եակ
 Տղ ճաղ
 ըմ բան
 ըմ բիշ
 ըմ բոն
 ըն թեր
 ընթ ըեք
 ըն ծայ
 ըն կեր
 ըն ճիւղ
 ըն տեղ
 ըն տիբ
 ըս տերջ
 Թաա դուն
 Թաթ պանն
 Թա Թախ

Թա Թառ	Թեր ման	ի մաց	խա շու
Թա խանձ	Թրմ բուհ	ինք նին	խաչ վառ
Թա խիծ	Թրն դիւն	իշ խան	խա ուան
Թա հարթ	Թրշ ուառ	ի րան	խառ նախ
Թա հոյհ	Թո Թով	ի րաւ	խառ նուրդ
Թա դիք	Թո ժիւն	լա լիք	խա րայն
Թա նաք	Թո նիր	լե զու	խա րան
Թա ուամ	Թո շակ	լե դի	խար լալ
Թատ րոն	Թու Թակ	լո մաց	խա բխի
Թարդ ման	Թրո չուն	լու աղք	խար խաք
Թար Թախ	Թրր Թուր	լու դակ	խար խուլ
Թար շամ	Ժա նիք	լու զորդ	խար շախ
Թա լալ	Ժա ման	լու սանցք	խա րոյհ
Թա լայ	Ժան հառ	լու սին	խար տեաշ
Թա լիշ	Ժա ուանդ	լր տես	խար տոց
Թա վուր	Ժի ժ մակ	լո դիի	խա լար
Թա վոր	Ժի պակ	Խա ժակն	խա լարտ
Թա քաւառ	Ժո զով	խա զուղ	խա փան
Թե դան	Ժուժ հալ	խա զորդ	խե նէշ
Թե Թե	Խք բե	խայ Թոց	խե չակ
Թե րատ	ի մաստ	խաշ խաշ	խի դախ

խի զանն
 խի զար
 խի լայ
 խրն դիր
 խրն ձոր
 խո ժող
 խո խամ
 խոճ հոր
 խո նարհ
 խո խոջ
 խո շոշ
 խո հեմ
 խո հեր
 խո հունն
 խո շինն
 խո շոր
 խո պանն
 խո տոր
 խո լանն
 խոր հուրդ
 խո լով

խո ըունդ
 խոր տիկ
 խու զակ
 խու ճապ
 խու ճիճ
 խոս նայր
 Չաճ հոյթ
 ծամժ ուկ
 ծակ տիք
 ծա դիկ
 ծա նակ
 ծանն ծաղ
 ծա նովթ
 ծա ըաւ
 ծա ըիր
 ծա լալ
 ծի ըանն
 ծոժ ըակ
 ծո վակ
 ծո ըանն
 ծոր ծոր

Կազ գոյր
 հա թիլ
 հաթ սայ
 հա խարդ
 հա հազ
 հա հանն
 հա հաջ
 հա հոյր
 հա զամբ
 հա դինն
 հա ճառ
 հա մար
 հա մուրջ
 հա յանն
 հայ լակ
 հայ ծակն
 հայ ծուկ
 հայ տառ.բ
 հանն գառ
 հա նեփ
 հանն թեղ

հա նոն
 հա շառ
 հա պալ
 հա պերտ
 հա պիկ
 հա պոյա
 հա ռանն
 հա ռաջ
 հա ռամինն
 հաս համ
 հաս համ
 հա տակ
 հա տար
 հա ըակն
 հա ըանն
 հա ըաս
 հա ըիճ
 հա ըիք
 հար համ
 հար հաջ
 հար հառ

կար սոն	կո ճակ	հա մուռ	հերձ ուած
կա բոտ	կո պար	հան դէտ	հի ճուկ
կա ցուրդ	կո պիճ	հան դոյց	հիւ սիտ
կա լառ	կոր բան	հան դուշ	հրն ճան
կառի սակ	կո բեակ	հան դիտա	հո լով
կա բաւ	կո բիք	հան դարտ	հո վիտ
կեղ ծիք	կոր ծան	հան դէպ	հո վիւ
կենդ ըոն	կրս կիծ	հան դերձ	հոր դան
կեն ցաղ	կրբ պակ	հան դէս	հրբ դեհ
կե ռաս	կօ շիկ	հան ճար	հօ բան
կե բաս	Հա գադ	հա նութ	հօ բու
կե բոն	հագ նի	հա շիւ	Չա դառ
կեր պաս	հա դար	հա տակ	ճանձ բոյթ
կրթ դայ	հա նի	հաս տատ	ճա լար
կի թառ	հա դորդ	հա տոր	ճե դուն
կրճ դակ	հա ճոյ	հա բաւ	ճեռ նոց
կրն գուղ	հա մար	հա բուստ	ճօ նի
կրն դակ	հա մայն	հա լան	Ղա կիշ
կրնդ բուկ	համ բաւ	հե ծան	ղամ բար
կո կոն	համ բար	հե բու	ղում բայ
կո դով	հա մե տա	հե ըխն	ղօ զանջ

Տա դար
 Տա խին
 Տա կատ
 Տա դադ
 Տա դատ
 Տա ճանճ
 Տամ բար
 Տա շակ
 Տա բակ
 Տար տար
 Ճե միք
 Ճեն ճեր
 Ճի բան
 Ճի ւաղ
 Ճո պան
 Ճո ում
 Մա գիլ
 մադ նիս
 մա խաթ
 մա խաղ
 մա ճուն

մա կան
 մա կոյկ
 մա հիճ
 մաղ Թանք
 մաղ խաղ
 մա ճար
 մա մուլ
 ման գաղ
 մա նեակ
 մանկ տի
 մա ուն
 մա տաղ
 մա տեան
 մա բադ
 մա բախ
 մարդ պան
 մա ըի
 մար մանդ
 մար մաջ
 մար մին
 մե խակ

մե կին
 մե կ նոյ
 մե հեան
 մե դու
 մե տաղ
 մի ջատ
 միջ նորդ
 մըշ տիկ
 մո լար
 մո խիր
 մո շայ
 մո ըի
 մոր մոք
 մուք հակ
 մօ բու
 մօ բուտ
 Յա գուրդ
 յա կինթ
 յա հուր
 յա ճախ
 յա մայր

յա մառ
 յայտ նի
 յան դուգն
 յա ջորդ
 յա տուկ
 յար գոյ
 յար մար
 յա ւէժ
 յետ կար
 յո լով
 յո խորտ
 յոր գոր
 յօ ժար
 Վա ժիշտ
 նա խանճ
 նախ ճիր
 նախ նիք
 նա ճայ
 նա մակ
 նա շիճ
 նա ւակ

նաւասա
 նաւորդ
 նեկ տոր
 նե պուկ
 նե սոր
 ներ բուն
 ներ բող
 ներ կայ
 ներ կուռ
 ներ հակ
 նի դակ
 նո խող
Շա բաթ
 շա հակ
 շա դախ
 շաղ փաղի
 շամ փուր
 շա պիկ
 շաւա
 շա վիղ
 շա քար

շե բամ
 շե բեփ
 շե բիկ
 շե բիմ
 շեր պաղտ
 շղ Թայ
 շո գի
 շո դիւն
 շու կայ
 շուշ մայ
 շու փայ
Ո գի
 ո լոր
 ո լորա
 ո դորկ
 ո դորմ
 ո դոք
 ող ջոյն
 ո սին
 ոս կի
 ոս տոյն

ո բակ
 ոբ դոն
 ոբ դի
 ո բայ
 ո բիգ
 ո բիշ
 ո բոճ
 ո բոմն
 ո բոջ
 ոբ սորդ
 ու դիղ
 ու նայն
 ուռ կան
 ուռ ույց
 ու տեստ
 ու տիճ
 ու բախ
 ու բասա
 ու բար
Չի գոք
 չրդ շիկն

Պա լաս
 պա լար
 պա հակ
 պաղ լեղ
 պաղ պաջ
 պա ճար
 պա ճոյճ
 պայ ճառ
 պայ ման
 պայ տառ
 պան դոկ
 պան դուխտ
 պա շար
 պաշտ պան
 պաշ տոն
 պա պակ
 պա սեք
 պա տահ
 պա տան
 պա տանդ
 պա տառ

պա տար
 պատ դամ
 պա տիժ
 պատ կառ
 պատ կեր
 պատ ճառ
 պատ նէշ
 պատ շաճ
 պատ ուսատ
 պատ ուէր
 պատ բոսատ
 պա բապ
 պար դե
 պար ճանք
 պար կեշտ
 պա բոյր
 պա բոն
 պար սառ
 պի տակ
 պի տակ
 պոյ պատ

Ջ ախ ջախ
 ջեր մուկ
 ջո բի
 ջրն ջան
 ջրը կիր
 ջրը հան
 ջրը մուղ
Ռ ա միկ
 ու տին
 ուրմբ կէն
 ոռ ճիկ
Ս աթ նուկ
 սա լար
 սա կայն
 սա կառ
 սահ ման
 սա դարթ
 սա տար
 սա բաս
 սա բիք
 տար սաթի

սա լան
 սաթի բիջ
 սե դան
 սե նեակ
 սե բուհո
 սի բայ
 սող նակ
 սո խակ
 սո դուն
 սո նիճ
 սո սինճ
 սու սեր
 սո փեստ
 սո փեր
 սրտ գիւտ
 սրի բիդ
 սօ սիք
Վ ախ ճան
 վա կաս
 վա հան
 վա ճառ

վայ խն
 վայ բադ
 վան դակ
 վա ուտակ
 վա ոօդ
 վա տակ
 վա բադ
 վա բանք
 վարձ կան
 վա բուհո
 վար սակ
 վար սամ
 վա լեր
 վե հեր
 վեր նոտ
 վիթ խար
 վի ժակ
 վի ճակ
 վի շապ
 վի բայ
 վի բապ

վրբ դով
 Տադ նապ
 տա ժան
 տախ տակ
 տա կառ
 տա դանդ
 տա ճար
 տա տակ
 տա պան
 տա տոր
 տա տան
 տա ըաղ
 տա ըախ
 տար բեր
 տար տամ
 տար փանք
 տե դեակ
 տե սակ
 տի կին

տի պար
 տրն տես
 տամ սակ
 տո չոր
 տո ըոն
 տրք տունջ
 տո մար
 Տա բուն
 ըախ ճան
 ըա կերտ
 ըե տոր
 ըո պէ
 Յա մարք
 ցե ըեկ
 ցո ըեան
 Փա թեթ
 փա խուստ
 փա կիչ
 փայ ըակ

փայ ճարն
 փայ տատ
 փա պար
 փա ըատ
 փար թար
 փար փառ
 փա փուկ
 փե թակ
 փե ճեկ
 փե սայ
 փե ցի
 փիւ նիկ
 փո թոթ
 փո խան
 փող պատ
 փրք փուր
 Քա դարք
 քաղ բան
 քաղ հան

քա մոյ
 քա նակ
 քան դակ
 քան դուկ
 քա տակ
 քար տէղ
 քեր թող
 քրն քուչ
 քրք քում
 Օ դուստ
 օ ժխտ
 օ ճիք
 օ ճան
 օ ճառ
 օս ըայ
 օ ըէնք
 օրհ ներգ

Եռամիանի բառեր

Ապա տան
 Բա բե բաղդ
 Գեր դա տան
 Դա տա տան
 Եր ջա նիկ
 Օօ բա վար
 Լա կից
 Բն տա նի
 Թառ կի նակ
 Ժա մա նակ
 Ի բա լուկ
 Լան ջա նոց

Խա դա սեր
 Ծի բա նի
 Կե բա կուր
 Զո դա մաղ
 Զո դա բարձ
 Դե կա վար
 Ծա նա պարհ
 Մա կա դեր
 Յա բա ժամ
 Նա խա բար
 Ծա բա կան
 Ոս կե դէն

Չա բա կամ
 Պա հա պան
 Զեր մա ցոց
 Ռին դա խոս
 Մար կա լագ
 Մար դա պետ
 Տօ նա սեր
 Բա բու նի
 Յօ բա կան
 Փա ռա լոր
 Քա հա նոց

Քառամիանի բառեր

Ա դա տա խոս
 Բա բե պառ տոն
 Գե դեց կա դէմ
 Դե ռա հա տակ
 Ե բախ տա լոր
 Օին ռո բա կից

Լա ալ ցու Թիւն
 Բն կե բա կից
 Թառ դա ժա ռանգ
 Ժա մա վա ճառ
 Ի մա տա Թիւն
 Լու տա լո բեց

Խա զա զա սէր
 Օա ռա յա պէս
 Կա Թու զէ կոս
 Հա զա ըա պէս
 Չի ա դար ման
 Դէ կա վա ըիչ
 Ճա կա տա գիր
 Մահ տա ըա Ժամ
 Յա ըա դա ըար
 Ե՞ր ըա բող բոջ
 Ըա հա վա ճառ
 Ո զոր մու Թիւն

Չա վա հա սակ
 Պա կա սա լոր
 Զա նա սի բող
 Ռամ կա վա յել
 Սի ըա պա սոր
 Սա ճա ռա կան
 Տա ճա ըա պէս
 Րախ ճա նա կան
 Յօ զա տա ըախ
 Փախ կա մար մին
 Քա զա ըա զի
 Օ տա ըա սէր

Հնգամանկ բառեր

Լ ըե դակ նա կերպ
 Րա ըե կե ցու Թիւն
 Պո հա ըա նա կան
 Դի լա հա ըու Թիւն
 Ե կե զէ ցա կան
 Օու դա հա լա սոր
 Է՞ա կա նու Թիւն

Րն կե ըակ ցա կան
 Տիւմ ըե ցո զա կան
 Ժա մա վա ճա ռիկ
 Ի մաա տա սի բող
 Լ ը ըա ըե ըու Թիւն
 Խա լա ըա ըր նակ
 Օամ ճ կա դի տու Թիւն

Կա մաւս լո ըսա կանն
Հայ ըսա սկե տու թիւն
Չե ուս գոր ծու թիւն
Դեն ջա կա մա ճառ
Ճա նա չո դա կանն
Սա կա բե ըսա թիւն
Յո ըսա մա կոր ծանն
Նեն դա լո ըսա թիւն
Շք ջա բե ըսա կանն

Ու դե լո ըսա թիւն
Չա մա բե ըսա կանն
Պար տա լո ըսա թիւն
Զեր մե ունն դա կանն
Սայ ըսա հա չու թիւն
Յո բե նա մա ճառ
Փա ուս մո ըսա թիւն
Քա հա նա յու թիւն
Օ տա ըսա տե տուչ

Սեղանիկ բառեր

Մը ճա տա բա նու թիւն
Քա բե կենն դա նա կանն
Գա դա նա մար տու թիւն
Դանն դա նա լանն դա կապ
Ե բե տա սար դու թիւն
Օու ար ճա բա նու թիւն
Ի ա կա բա նու թիւն
Քնդ դի մա մար տու թիւն
Թե ըսա հա լա տու թիւն
Ժա մա նա կա լո բել

Ի մաս տա սի ըս հանն
Լաւա բա ըո յու Թիւն
Խոր հըր դա պա հու Թիւն
Աոյ ծակ նա հա ըու Թիւն
Հանն դի տաւո ըս հանն
Ճա նա պար հոր դա կից
Մանն հա բա ըո յա հանն
Յաւա ջա դի մու Թիւն
Նա խա դու շա կու Թիւն
Շը նոր հաւո ըու Թիւն
Ու տում նա հա նու Թիւն
Չա ըս բա ըո յու Թիւն
Պար կեշ տա խո տու Թիւն
Ջը ըս վա ճաւու Թիւն
Սը բաղ նա գոր ծու Թիւն
Տի ե դե ըս հը ըաշ
Րա բու նա պե տու Թիւն
Տո ըե նա բաշ խու Թիւն
Փաւաւո ըս վի ճակ
Քա դա բա վա ըու Թիւն

Եօթնամսանկ բառեր

Եւա դաս աս պար դու թիւն
Բա նաւո ըա հա նու թիւն
Գաւա դա նա շար ժու թիւն
Դըժ ուա ըա մատ չու թիւն
Ե ըա ժըշ աս հա նու թիւն
Օու դա հե ուա հա նու թիւն
Ըն դար ձա հա խօ սու թիւն
Ժա մա նա հա բաշ խու թիւն
Խոս աս մա նա հայ ըա հան
Կար հան դա հա դոր ծու թիւն
Չա խո դա դի պո դու թիւն
Ճա նա պար հոր դակ ցու թիւն
Մըշ տըն ջե նաւո ըու թիւն
Յան դի մա նա խօ սու թիւն
Ներ դաշ նա հաւո ըու թիւն
Շա ուաւի դա շա սու թիւն
Ո ըո մայ նա մո ըու թիւն
Պա ասա խա նա սու ու թիւն
Սա հա ուի ա բար ձու թիւն

Տի ե զե ըա կա լու Թիւն
 Յա մա քա կեն ցա զու Թիւն

Պատիւով գրած սովորական բառեր

ամ	ամենայն	Թի Է	Թենի
ամբն	ամենեքեան	Թբ բ	Թեամբ
ամցն	ամենեցուն	կմ	կամ
յմ	այսինքն	յն	յիսուս
ամծ	աստուած	յնի յի	յիսուսի
այ	աստուծոյ	նր	նորա
ավ	աստուծով	նմ	նմա
դբ	դորա	նբ	նորա
դմ	դմա	նց	նոցա
վն	վասն	ղն	ղնոսա
ի վն	ի վերայ	ն ալ	որպէս
լն	լստ	տր	տէր
Թի Է	Թիւն	դբ	դորա
Թե Է	Թեան	դց	դոցա
Էլ	եալ	զո	զոր օրինակ
լմ	լստ այնմ	լն	լնդ

պս	պէս	սր	սուրբ
սր	սորա	սմ	սմա
սց	սոցա	տուն տն	տեառն
տբ	տերամբ	քն ք	քան
քս	քրիստոս	էն	էսյն:

Սե տաղբու թեան նշաննե ր:

Քութ	()	Շէշտ	(1)
Ստորակէտ	(,)	Պարոյկ	(2)
Սակակէտ	(')	Պատիւ	(-)
Սիջակէտ	(•)	Ննթամուայ	(~)
Սերջակէտ	(:)	Փակադիծ	()

Մէջ բանի քառերի հնչմանց վրայ հարկաւոր ծանօթանալիսնէր ։
 1. յ տառը բառի վերջին ա ե ո ձայնաւորներէց յետոյ չի
 հնչելի. զօ,

գայ	լայ	կայ
ճայ	տայ	կեայ
ար քայ	երկ բայ	ըն ծայ
փե սայ	ճաղ կեայ	ա բե դայ
քա հա նայ	քաղց բա նայ	մի ջօ բեայ
գոյ	նայ	ա ջոյ

Ծանօթ. ՚ի բայ քառերն ձայն այս բանի թե բառերս. այ, վայ,
 բայ եւ հայ ։

2. Քն եթէ վերջին բաղաձայն տառ ունենայ, կամ երբեմն
 էլ ա, ե, ի, և ա ձայնաւորներ՝ սուղ իի ձայն կը հանի. զօ,

Լ, յԳ	ճայր	խայթ
լայն	կայծ	տայլ
տայր	փայտ	եղ բայր
եր կայն	ու նայն	ոս տայն
լա յաք	տա յաք	կա յան
վա յել	նա յիլ	կա յուն
խայ տալ	գա յաք	հա յու թիւն
խայ տա ուսի	հա յաս տան	ճա ուս յա կան
բոյն կոյս	աշ խոյթ	վա բա գոյր

2. 1. Եւ վանկը բառի մէջ ճայնաւորից առաջ մէկ վանկ
կը հանի, եւ սուղ վրէ ձայն կը հանի. 40,

Եւ առաջ	ա. բուեատ
հս վառ այեատ	մե դուռ նայ
ար ծախ	ա դուռ
պա առաւան	պա առել
Թուռ կան	լուռ նայ
առըն ջեան	դուար Թա դին

Թուել	Թըւել
լուռ	լըւա
նուէր	նըւէր
առել	արւել

աղնուահան	աղ նըւա կան
անլուայ	ան լըւայ
աղնուի	աղ նըւի
լուանայ	լուա նայ կամ լըւա նայ
դուարակ	դուա ըակ դըւա ըակ
նուիրահան	նուիրա կան նըւի ըա կան

2. « ւ ւանկը՝ « և էի վերջի ճայնաւորից արած , երբոր բայի նշանակութիւն ունենայ , ջոկ վանկ կը հնչելի և ուի ճայն կը հանի . դօ ,

ընթեռնութիւն

ըն թեռ նութիւն

զենութիւն

զե նութիւն

արնութիւն

ար նութիւն

զենութիւն

զե նութիւն

3. ը տառը շատ տեղ չի գրուում , բայց հնչուում է

« Գրեմ .

գրալ

ըլ գալ

սթաի

ըս թաի

գրոյշ

ըլ գոյշ

սկայ

ըս կայ

շտալ

ըշ տալ

ատուեր

ըս տուեր

զրօնութիւն

ըզ զրօնութիւն

զգնալ

ըզ զընալ

Գրեմ .

թիւի

թը թիւի

գթիւք

գը թիւք

գրել

գը ըել

գրամ

գը ըամ

նշան

նը շան

պասի

պը սասի

խորհրդական

խըր հըր դա կան

Գրեմ .

արալ

արա արդ

արիլ

ար հրդ

անձն	ան ձրն	ոան	ո տրն
ազգս	ազ դրս	մայրդ	մայ րըդ
ձեռքդ	ձեռ քըդ	թեղ	թե ւըդ

'ի բաց կ'առնուին բառերս, որոնք առաջեկց 'ի, կամ ճ',
 Լէ, ՂԻ կ'առնենան, և վերջեց ի՛՛, 'օր, է, այն. նմանատէս և
 կն բառերը, որոնց երկրորդ բաղաձայնը կըլինի ւ, ղ, ն,
 ո և զ. զո,

'ի զգեստ	կզ գեստ
'ի զբօնուլ	կզ բօս նուլ
մի զգենուր	միզ գե նուր
թէ զկծիս	թէզ կծիս
զի՞ զչարիս	զիզ չարիս
արկղ իմ	արկ զիմ
եօթն օր	եօթ նօր
ուսար է	ուստ ըէ
մարդն այն	մարդ նայն
գլորել	գլո ըել
տղայաբար	տղա յա բար
բնութիւն	բնու թիւն
թուուցանել	թուու ցա նել
դրացի	դրա ցի

1. ի վանկը, երբոր վերջից բաղաձայն տառ ունենայ իւ (սուղ իու) ձայն կը հնչի • զօ, նիւթ, արիւն, առիւծ, իւղեւ, գիւրին

2. ի վանկը բառի վերջին, եթէ իրանից յետոյ տառ չունի, կամ ունի ձայնաւոր, և կամ «, ր, ն, ք բաղաձայն տառեր՝ վրի ձայն կը հանի • զօ, թիւ, ազնիւ, պատիւ, հիւանդ, գիւի, գիւօք

թիւս	թի վրս
տիւդ	տի վրդ
հովիւն	հօ վի վրն
հաշիւք	հա շիւք

3. ի վանկը՝ եթէ բառի վերջին «, ր, ն, ք, տառեր ունի, և էն բառը նշանակում է միջոց կամ գործիք (ինչով կատարւում է գործը) կը հնչի իւ, իսկ եթէ վերջին ք տառ ունենայ՝ կը հնչի ի (սուղ իու) • զօ,

բանիւս	բա նի վրս
ձայնիւդ	ձայ նի վրդ
փայտիւն	փայ տի վրն
բանիւք	բա նիւք
արտիւք	արտ տիւք
տօնիւք	տօ նիւք
փայտիւք	փայ տիւք

ԵՌԵՂԻՆ ԲՆԹԵՐՅԱՌԻՆԻՅԻ

Ո՛վ որ կար դառ եւ բան սոր վեւ սի ըում է,
հա մեծ եւ պի տա նի մարդ կը լի նի:

Եւ մա նակ կոր ցը նե լը մեծ վը նաա է:

Մ. մէն կորց ըս ծը կը գը տըն լի, բայց ժա
մա հա կը եւ կեանքը չի գը տըն լի:

Հօ ըրդ ե մօ ըրդ խրա տը լը սի՛ր ե կա տա
ըի՛ր, նը բանց սի ըի՛ր եւ պատ լի՛ր:

Մ. մէն ազգ իր լեզ ուն վը կը ջոկ նը լի:
Խե լըք մարդը իր ազ գը ե լե զուն պէտք է
սի ըի:

Ի ըս լե զուն չը գի տե հա լը ա մօթ է:

Ո՛վ որ իրա ազ գը չը սի ըի, հա ան խելք
մարդ է:

Մ. խարհք ա սե լով ի մա նու մեք եր
կինք քը եւ եր կի ըր:

Եր կընք ու մըն կան ա ըե դա կըն, լու սին
եւ աստ զեր:

Մ. խարհքը չորս կողմն ու նի. Մ. ըե լեք,
Մ. ըե մուտք, Հա ըա, Հի սիա:

Երբ որ ե ըն սրդ դէ պ'ի Մ. ըն լեղ քը
դարձ նեւ, միջ քիդ կող մը Մ. ըն մուտք է,
աջ ձեռ քիդ կող մը Հա ըսա է, ձախ ձեռ
քիդ կող մը Հիւ սիւ է:

Մ. ըն լը որ դուս է դա լիւ՝ ցե ընկ է ը
լում, երբ որ մըս նա մ է՝ գի շեր:

Մ. ըն լը շատ մեծ է քան զեր կի ըր. եր
կի ըրս էլ մեծ է քան ըլ ըլ սի նը:

Եւ մա նա կը եօ թը կը բա ժանս լի, տա
րի, ա միւ, շա բաթ, օր, ժամ, ըո պէ եւ
վայր կեան:

Մ. ըր կա պէ ըլ ե բա նա ըլ չափ ժա մա
նա կը մին վայր կեան կը կոչ լի:

Ս աթ սուն վայր կեա նը մին ըո պէ է:

Ս աթ սուն ըո պէն մին ժամ է:

Բը սան ե չորս ժա մը մի օր է:

Եօթն օրը մի շա բաթ է:

Ե ըն սուն կամ ե ըն սուն եւ միկ օ ըր մին
ա միւ է:

Տան եր կու ա մի սը մին տա ըի է:

Մին տա ըին էլ յի սուն ե եր կու շա բաթ

կամ ե ընք հա ընք լաթ սուն եւ հինդ օր է •

Եօթն օր էսց աս սուն նե ըլ սը ըանք են,
Աւ ըս հի, Եր կու շաբ Թի, Ե ընք շաբ Թի,
Չո ընք շաբ Թի, Հինդ շաբ Թի, Աւ ըս
եւ Ը ա ըս:

Ը ա ըս աս սե ըլ հանս գիտա աս սե է է •

Աւ ըս հի աս սե ըլ Յու նա ընն տէ ըս նի
աս սե է է, իմ տի ըս օր կամ Աս տու ծոյ օր:

Տա ընն տանն եր կու աս միս ունի:

Հառլ միս յե ցւոց աս միս նե ըի ասուն նե
ըլ սը ըանք են, Յուն վար, Փե տըր վար,
Մարտ, Այ ըիւ, Մա յիս, Յու նիս, Յու
լիս, Օ գոս տոս, Մեայ տեմ ըեր, Հոկ տեմ
ըեր, Աո յեմ ըեր, Գեկ տեմ ըեր:

Հա յոցն էլ սը ըանք են, Աս էս սարդ,
Հո ուի, Մահ մի, Տը ըե, Բա զոց, Ա ըսց,
Մե հե կան, Ա ըեգ, Ա հե կան, Մա ըե ըի,
Մար գոց, Հա տից եւ Ա ըե ըեաց:

Սրան ցից Յուն վար, Մարտ, Մա յիս,
Յու լիս, Օ գոս տոս, Հոկ տեմ ըեր ե Գեկ
տեմ ըեր աս միսնե ըլ ե ըե սուն եւ մի օր ու նիս:

Այ ընդ, Յու նիս, Սեպ տեմ՝ բեր և Ա՞յ
յեմ՝ բեր ա միս նե ըր և բե սուեն օր ու նին:

Փե տըր վա ըր քր սան եւ ութ օր ունի, բայց
չորս տա ըին մի ան գամ՝ քր սան եւ ինն օր հը լի
նի, եւ այն տա ըին նա հանջ տա ըի հը հոչ լի:

Տա ըին չորս և դա նակ ու նի, Գա բուն,
Ա՞ մառ, Ա՞ շուն, Չր մեռ:

Ա՞ մէն մէկ և դա նա հը և բեր ա միս ու նի:

Սարտ, Այ ընդ և Սա յիս ա միս նե ըր
Գա բուն է, էս ժա մա նա կին բոյ սե ըր և
խա սե ըր հը հա նան ջին եւ ծա դիկ նե ըր հը
բայ լին:

Յու նիս Յու լիս և Օ դոս տոս ամիս նե
ըր Ա՞ մառն է, էս ժա մա նա կին խըն ձո ըր,
խա գո գը եւ ու ընչ պը տուղ նե ըր հը հաս նին:

Սեպ տեմ՝ բեր, Հոկ տեմ՝ բեր և Ա՞յ յեմ՝
բեր ա միս նե ըր Ա՞ շուն է, էս ժա մա նա կին
ծա ուե ըի տե բեւ նե ըր հը թամի լին:

Գեկ տեմ՝ բեր, Յուն վար և Փե տըր վար
ա միս ներն էլ ձր մեռն է, էս ժա մա նա կին
չատ անձ բեւ եւ ձիւն հը գայ եւ ցուրտ հը լինի:

Իսա երկ ըիս մէջ չորս մեծ բան կայ • կրակ ,
օդ , Զուր , հող :

Արա կով տաքնում ենք , օ դով շուն չում ենք ,
Զու ըր խը մում ենք , հո ղի վրայ բնակ ւում ենք ,
և հո ղեց բու սա ծը (դուսեկածը) ու տում ենք :

Եր կի ըրս բա ժան ւում է ծով և ցա մաք :

Ծո վը դա ուր ջը բե ըի մեծ ժո ղովն է :

Մար դիկ ծո վի վրայ նա ւե ըով և նա
ւակ նե ըով ման են դա լիս :

Ծո վի մէջ կան մեծ և լի քրք կըղ ղեք :

Ծո վի մէջ տե սակ տե սակ մեծ և պրս
տիկ ճըկ ներ կան :

Յա մա քի վրայ կան լեռ ներ , դուշ տեր ,
հո վիտ ներ , գե տեր , ճո բեր և լը ճեր :

Գե տը գնայ կան ա նուշ Զուր է :

Ի ի ճը կանգ նած ա նուշ ջրի ժո ղովն է :

Յա մա քի և կըղ ղի նե ըի վրայ քա ղաք
ներ և գե ղեր կան , որն որ մար դիկ են շինել :

Յա մա քի վրայ հո ղեց դուս են գա լիս խո
տեր , ծա ղիկ ներ , ծա ուեր և եր կի ըրս զար
դա ըում են :

Այս դըր ծաղիկն է թաղու հին է:

Ճառեր կան, որ ուտե լու ալ տուղ կը
տան, ծառեր կան, որ ուտե լու ալ տուղ
չեն տալ, այլ վառե լու և շինու թեան հա-
մար գործ կ'ած լին:

Դատ ծառեր ըն բաղ մու թիւն մէկ տեղ
ան տառ է կոչ լում:

Յա մա ըն վրայ կան տե սակ տե սակ կեն-
դա նիք: ձի, եղն, կուլ, ոչխար, այծ, և այլն:

Չի ու վրայ հեծ նում են, և լը ծում են
կառ ըն մէջ:

Ե դը տայլ է քա շում և գե տի նը վա ըն-
լու էլ է բա նում:

Գ ո ըն և է շը բեռն են կը բում, եր բեմն
էլ վրէ նե ըր հեծ նում են:

Ե զե մի սը ու տում ենք, կո վե կա թը խը-
մում ենք:

Ոչ խա ըն և այ ծի կա թը խը մում ենք,
մի սը ու տում ենք, բուր դը հաղ նում:

Հ ո ըն մէջ կան շատ տե սակ կեն դա նիք,
եւ ոս կի, տը ծաթ, սը զինձ, եր կաթ, և ու-

ըիշ շատ հանքեր և քարեր:

Հո դի տակն հլ հան շատ ջրեր, որ ըրդ խում են և աղ բիւր են ըլում, աղ բիւր նեւ ըից հլ գետ հ ըլում:

Թրու չուն նե ըր երկ ըիա վրայ ման են դաւ լիա, օ դի մէջ հլ են Թրու չում:

Սո խա հլ ա մէն Թրու չու նից քաղցր երգողն հ:

Եր կի ըրա հինգ մեծ մանն հ քա ժանն լում, Մ. սի ա, Եւ ըս պա, Մի ըի կէ, Մ. մե ըի կա, հա ըա լա յին Մ. սի ա կամ Ուլ կի ա նոս:

Հինգ մա սի մէջ հլ մար դիկ են բնակ լում:

Մար դուա հլ Մ. սի ա տուած հ ստեղ ծեղ, որ նրան ճա նա ջի, սի ըի և նրա օ ըհն քր պա հի, որ նրան ճա նա ջե լով, սի ըե լով և նրա օ ըհն քր պա հե լով եր ջա նիկ ը լի:

Մար դրա խեղ քով բո լոր աշ խարհ քին կա ըող հ տի ըեղ:

Մար դրա հինգ զգա յա ըանք ու նի, աչք, ա կանջ, ճա շակ (քիւք), հո տո տե լիք (քիւթ) և շօ շա լիե լիք:

Ա՛յ քով տես նում է, ահան ջով լը սում
է, լեղ ուով կամ քիմ քով համ է առ նում,
քն թով հոտ է առ նում, բո լոր մարմ նով
մա նաւանդ ձեռ քով շօ շա փում է:

Ա՛ս տուած լաւ մար դուն սի բում է և վարձ
է տա լիս, բայց վատ մար դուն ա սում է և
պատ ժում:

Մար դրս ա ուա քի նու թիւ նով (բարեգոր-
ծութիւնով) լաւ և եր ջա նիկ կը լի նի, և մու-
լու թիւ նով (չարագործութիւնով) վատ և
տա բա բաղդ կը լի նի:

Բա ըի կը գոր ծես բա ըի կը լի նի քեզ,
չար կը գոր ծես չար կը լի նի քեզ:

Ա՛յ թէ այդ պէս է բա ըե գոր ծութիւն ա-
րան, որ բա ըի ը լես, և հե ուա ցիր չա բու թիւ-
նից՝ որ վատ չը լես:

Գըլ խաւոր ա ուա քի նու թիւն ներն են
ար դա բու թիւն, ի մաս սու թիւն, ժուժ կա-
լու թիւն, ա ըի ու թիւն:

Ա՛ր դա բու թիւն նը՝ ի բա և ու ըի շի ի-
բաւ աւնք ճա նա չեղն և պա հեղն է:

Ի թաւ լուսն քը Լ՛ս տու ծոյ օ ըհն քըն է:
Լ՛ս տու ծոյ օ ըհն քը՝ մար դուս վար քի կանս
նըն և պարտ քըն է և բա ըի ը լե լու մի ջո ցը:

Լ՛ս տու ծոյ օ ըհն քի ա ռա ջին հի մըն՝ ի
րա ըն կե ըոջ սի ըեըն է ինչ պէս իրա սն ճըն:

Լ՛ մէն մար դիկ մէկ մէ կու ըն կեր և եղ
բայր են:

Լ՛ս տու ծոյ օ ըհն քով ըն կե ըոջ սի ըե լու
կանս նը էս է: Ինչ որ իրա լուսն քով ցան կա
նում ես, որ քեղ ը լի, նոյ նը ա լոս՝ դուս էլ ու
րի ջին: Ինչ որ ի թաւ լուսն քով ճես ցան կա
նում քեղ հա մար, դուս էլ նոյ նը ու ըի ջին
մի ցան կանար:

Ի մաս տու Թիւննը ա մէն բան դի տե նալ
և ա մէն բանի մէջ խել քով շար Ժիլ և խել
քին ընդ դէմ բան ճաննին է:

Եւթ կա լու Թիւ նը սըր տի ու զած վաւ
սա կար բա նե ըից հե ռա նալն է, և սն վը նաս
բա նե ըիցն էլ ճա ըից ճաննի կե նալն է, որ վը
նաս չը տան:

Լ՛ ըի ու Թիւ նը հար կա լոր տե զը սըր

տոտ և քաջ ը ընն է:

Մ. ուտ քի նի ը ը լու գըլ խաւոր գործ
քե ըր սը բանք են:

Մ. սոււած սի ընր ա մէն բա նից աւել լի և
բու ըն կե ըոջգ սի ընր քու ան ձիդ պէս:

Դ. Ե պ'ի Մ. սոււած ուղ ղի'ր սիւր արդ և
միշտ սուրբ վարք ունեցիւր, աղօթ քով և բա
քի գործ քով անց կաց բաւ քու կեանք ըրդ և
ա մէն մեղ քնց հե ու լիա խիւր:

Մ. մէ նի հետ հեղ և խո նարհ վարք ընր:

Քու կա բո զու թիւ նից գուս մեծ մեծ բա
նե ընց լիա խիւր, շատ լը սիւր, քիչ խո սիւր, ու ըն
չի գաղտ նի քը մի' յայտ նիւր:

Պըս տիկ նե ընն խը նամք տար, հաւա սա ընդ
համ բե ընր, աղ քա տին ո զոր մի'ր, բա նիդ
գոր ծիդ հնգս տար, պա բապ մի' կե նար: Ար
կար մը տա ծիւր և հն պէս խո սիւր և հն պէս
գոր ծիւր:

Մ. մէն լը սա ծիդ մի' հաւա տար, ա մէն ուր
նիդ և կա ծը մի' խո սիւր:

Լ. սօրւայ գործը է գուցւայ մի' գը ձի:

Եւ մէջնի հետ ուղղութիւնս եւ հաւատարմութիւնս պաշտօնի, առ մեզնեւ ինչ սուտ մի խօսից:

Քրք զինքն բաւազան կաց, շատի հետ մի ընդհանր, որ քիչն էլ չը կորցնեն:

Չախորդութեան մէջ զի սորմի կուտ ընդ, յաջողութեան մէջ էլ մի մեծաւոր տիր:

Բարոյական սասաններ:

Եւ մէջն բանից խելք սորվողը ամենից խնայատուն կրի: Եւ շատ բան կաց, որ մինչեւ չը սորվես՝ չես կարող անել, շատ բան էլ կաց, որ մինչեւ չ'անես՝ չ'ես սորվի:

Ուրիշ լաբըր մեզ համար հայելի է, նրա լուսութիւնից մեր պահասութիւնը պիտի ուղղենք, վատութիւնից պիտի դուրսանանք: Որ եւ իցի պահասութիւնս աւելի լաւ ենք տեսնում աւրիշ վրայ, քան թէ մեր վրայ:

Եւ է խնայատուն մարդուց յանդիմանութիւն լսել, քան թէ յիմարից դժբանք:

Խեղճ մարդը նա է, որ իր ամէն դարձի մէջ
սկիզբը և վերջը կը մտածի:

Մալ է կոյր ընել, քան թէ լաւը վատ
տեսնել:

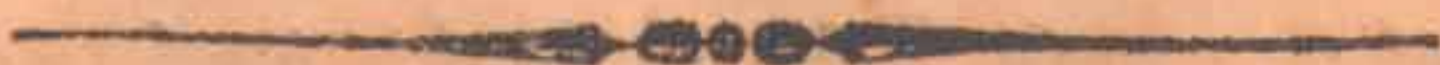
Նա մարդն է հարուստ, որ լաւ բարեկամ
ներ ունի:

Ազնիւ ճամբից ման արի, չէս վերընդնի,
եթէ վեր ընդնես էլ, շուտով կը վերկենաս:

Աստ խօսքի բացարձակ վերջը աւելի խորն է,
քան թէ սուր դանակինը:

Յատակը (տակը) չտեսած՝ փոսի մէջ ոտդ
մի դնիր, պատճառ որ խորնութիւնը չես իմա-
նում, չը ճանաչած մարդու հետ համարձակ և
պարզ մի վարելիք, պատճառ որ սրտի խորնու-
թիւնը չէս իմանում:

Ար և իցի կենդանի կը ճանաչելի մորթով,
կերպարանքով և ցեղով, միայն մարդու լաւու-
թիւնը կամ վատութիւնը նրա բարեգործու-
թիւնից և չարագործութիւնից կը հասկացելի:

Յանուն Հօր և Արդւոյ և Հողւոյն Արբոյ:

Օրհնեալ համադոյ և միասնական անբաժանելի սուրբ Արքայազուծիւն՝ Հայր և Արդի և սուրբ Հոգի՝ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից:

Տէրունական Աղօթք:

Հայր մեր՝ որ յերկինս ես, սուրբ եղիցի անուն քո՝ եկեացի արքայուի քո՝ եղիցին կամք քո որպէս յերկինս և յերկրի: Օհաց մեր հանապազօրդ սուր մեզ այսօր՝ թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս և մեր թողուիք մերոց պարտապանաց: Ամի տանիր զմեզ 'ի փարձուծիւնս՝ այլ փրկեան զմեզ 'ի չարի: Օի քո է արքայուծիւն և զօրութիւն և փառք յաւիտեանս՝ ամէն:

Առաւօտեան Աղօթք:

Օարթուցեալ 'ի քնոյ կարդամ առ քեզ թաղաւոր բարձրեալ, որ պարզելիչդ ես քնոյ, 'ի ծաղկել լուսոյ առաւօտուս, ծաղկան առիս զլոյս սղօրմութեան քո, զի քնդ ելից արեուն՝ արեգակնոյ արդարութեան մացի 'ի խորս սրտի իմոյ, ճառագայթ փառաց քոյ փայլեացի 'ի միտս իմ, և Տէրունազրութիւն սրբոյ նշանիդ տարածեացի ընդ շունչ և ընդ մարմին իմ: Օի դու ես Աստուած իմ և Տէր, և Քեզ փայել է փառք և դոհութիւն և սրտիւ, այժմ և միշտ:

Գահանաւք զքէն Տէր Աստուած մեր, որ զարթայեր զմեզ
 'ի հանգստենէ քնոյ շնորհիւ ողորմութեան քոյ: Օարթն
 զմիտս մեր արդարութեամբ առ քեզ Տէր Աստուած մեր, զի
 անոցնն աչք մեր զփրկութիւն քո. եկեցիք և բնակեցիք առ
 մեզ Աստուածութիւն քո. և ողորմութիւն քո հովանի և
 պահապան լիցի 'ի մերոյ պաշտօնէից քոց: Այլ զմեզ զծա-
 ույսս քո՝ արժանի՛ արա՛ 'ի տուէ և 'ի գիշերի և յամենայն
 ժամու միշտ խորհիլ 'ի սէր պատուիրանաց քոց: Այլ գո-
 հանալով փառաւորել զՀայր և զԱրդի և զսուրբ Հոգիդ.
 այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից:

Սուրբ Աստուած, սուրբ և հզօր, սուրբ և անմահ, որ
 խաչեցար վան մեր, ողորմեա՛ մեզ, (երկոս)

Փառաւորեալ և օրհնեալ միշտ սուրբ Աոյս Աստուածածին
 Սարխամ՝ մայր Քրիստոսի, մատն զաղաչանս մեր՝ Արդւոյ
 քո և Աստուծոյ մերոյ .

Փրկել զմեզ 'ի փորձութենէ և յամենայն վտանգից մերոց:

Առ սուրբ Հոգին Աստուած:

Աստուած զքեզ խոստովանիմք զսուրբ Հոգիդ և եր-
 կիր պագանեմք, որ ես պատճառ կենդանութեան եղևոց և
 խաղաղարար աշխարհի, որ զարկատութիւն աշակերտացն բա-
 զում գիտութեամբ լցեր. և 'ի հրեղէն լեզուս բաժանեալ՝ ան-
 ճառելի ցուցար նոցա. արաղակեմք՝ Տէր խնայեա՛ և կեցո՛ զմեզ:

Առ սուրբ Խաչն:

Առաջի պատուական ամենայաղթ Խաչի քո անկանիմք
 երկիր պագելով և խնդրեմք զթողութիւն յանցանաց մե-

րոց: Քանզի սովաւ բարձեր զգատապարտութիւն աղղի մարդկան, և այժմ վասն սրբոյ Աստուածային քո նշանի՝ շնորհեալերին պին զխաղաղութիւնդ ամենայն աշխարհի:

Դ տօնի Յարութեան:

Քրիստոս յարեալ 'ի մեռելոց. մահուամբ զմահ կոխեաց և յարութեամբն իւրով մեզ զկեանս պարզեցաց. նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

Աւետումն Հրեշտակի առ սուրբ Աոյսն:

Աւրախ լեր բերկրեալդ Մարիամ, Տէր քեզ. օրհնեալ ես դու 'ի կանայս և օրհնեալ է պատուդ սրովայնի քո: Արդ բարեխօս լեր առ Տէր վասն մեր:

Առ Տիրամայր սուրբ Աոյսն:

Անկանխք առաջի քո Տիրամայր սուրբ Աստուածածին և աղաչեմք զանարատ զԱոյսդ՝ բարեխօսեալ վասն անձանց մերոց և աղաչեալ զմիածին Արդիդ. փրկել զմեզ 'ի փորձութենէ և յամենայն վտանգից մերոց:

Աղօթք ճաշու:

Աչք ամենեցուն 'ի քեզ յուսան, և դու տաս նոցա կերակուր 'ի ժամու: Քանաս զձեռն քո, և լցուցանես զամենեան քողորութեամբ կամօք քովք:

Ճաշակեսցուք խաղաղութեամբ, օրհնեալ է Տէր 'ի պարգևս իւր. ամէն:

Օղնի ճաշուն:

Տէր Յիսուս լցաք 'ի բարութեանց քոց: Տայուք դուհութիւն Տեառն Աստուծոյ մերոյ՝ Հօր և Արդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ: Եւթիւն սեղանոյս անհատ և աննուազ արասցի

Քրիստոս Աստուած մեր, որ զմեզ կերակրեաց: Ամա փառք
յաւիտեանս, ամէն:

Աղօթք յառաջ քան զգասառութիւն:

Ամենաբարի Աստուած, առաքեա՛ առ մեզ զշնորհս հոգ-
ւոյդ քո սրբոյ, որ պարզեմք մեզ զմիտս և կազմուրէ զզօրու-
թիւնս հոգւոց մերոց. որպէս զի մեք ընդունելով զաւան-
դեալ մեզ ուսմունս՝ զարգացուք քեզ Ստեղծողիդ մերում
'ի փառս, 'ի մխիթարութիւն ծնողաց մերոց և յօգուտ
Նկեղեցւոյ և Հայրենեաց:

Օ կնի գասառութեան:

Գոհանամք զքէն Արարիչ, զի արժանի արարեր զմեզ
շնորհաց քոյ՝ ըունելութեան ուսմանս, օրհնեա՛ զՄեծաւորս,
զՉնողս և զՈւսուցիչս մեր, որք առաջնորդեն մեզ 'ի գե-
տութիւն բարութեան, և առնր մեզ զկարողութիւն 'ի
շարունակութիւն ուսմանս այսորիկ:

Առ երկնային Օջրս:

Օ որ օրհնեն անլուելի ճայնիւ իմանալի Օջրութիւնք՝
երկնաւոր Վահագնատութիւնք. Հրեշտակք և Հրեշտակա-
պետք. Աթոռք և Տէրութիւնք. Խշտանութիւնք և Պետու-
թիւնք. Մերովբէք և Քերովբէք. և մեք օրհնեսցուք զնոյն
ամենասուրբ Նշրորդութիւնն և զմի Աստուածութիւնն:

Առ Հրեշտակապետս:

Ո՛վ սուրբ Գարրիէլ և Միքայէլ մեծ Հրեշտակա-
պետք բարձրելոյն, և ամենայն զինուորութիւնք երկնից, որք
կայք միշտ առաջի Աթոռոյ Աստուածութեանն, անդադար

բարեխօս լերուք վասն մեր առ Տէր՝ վերաբերել զմեզ զա-
մենեւեանս ընդ ձեզ յերկնից արքայութիւնն և միաձայն
բարբառով երգել զվասուս :

Առ սուրբ Գրիգոր Առաքելիչն :

Գրիգոր սուրբ քահանայապետ՝ որ զհաւատս ուսուցեր
և զբանակս դիւայն հալածեցեր, մարդկան ուսուցեր քարո-
ղել զԱրքորդութիւնն, պակեցար յարքայութեանն : Արդ
բարեխօս լեր առ Տէր վասն մեր :

Հանգստեան աղօթք :

Տէր Խճ մեր՝ դու պահեա՛ զմեզ խաղաղութ՛ի գիշերիս յայս-
միկ և յամ՛ ժամանակի : Բնդ սուրբ երկիւղ քո բեւեռալ
պահեա՛ զմիտս և զխորհուրդս մեր : Արալէս զի յամ՛ ժամ քե
պահպանեալ լիցուք յորոգայթից Թշնամւոյն : Ալ քեզ հան-
ցուք զօրհնութիւն և զվասուս Հօր և Արդւոյ և Հողւոյդ սբ՛յ :
Ա՛յժամ և միշտ և յաւի՛ :

Հանգանակ Արկիազան :

Հաւատաւք ՚ի մի Աստուած ՚ի Հայրն ամենակալ, յա-
րարիչն երկնի և երկրի, երևելեաց և աներևութից :
Ալ ՚ի մի տէր Յիսուս Քրիստոս Արդին Աստուծոյ, ծնեալն
յԱստուծոյ Հօրէ միածին, այսինքն յեութենէ Հօր : Աս-
տուած յԱստուծոյ, լոյս ՚ի լուսոյ, Աստուած ճշմարիտ՝
յԱստուծոյ ճշմարտէ, ծնունդ և ոչ արարած : Աոյն ինքն ՚ի
բնութենէ Հօր, որով ամենայն ինչ եղև յերկինս և ՚ի վե-
րայ երկրի, երևելք և աներևոյթք : Ար յաղագս մեր մարդ-
կան և վասն մերոյ փրկութեան իջեալ ՚ի յերկնից՝ մարմ-
նացաւ, մարդացաւ, ծնաւ կատարելապէս ՚ի Մարիամայ
սրբոյ կուսէն Հողւոյն սրբով : Արով էառ զմարմնն, հողի,

և միաբար, և դամենայն որ ինչ է՝ ՚ի մարդ՝ ճշմարտապէս և ոչ
 կարծեօք: Չարչարեալ, խաչեալ, Թաղեալ, յերբորդ աւուր
 յարուցեալ. ելեալ ՚ի յերկինս նստին մարմնովն նստաւ ընդ
 աջմէջ հօր: Վապայ է նստին մարմնովն և միաօք Հօր ՚ի դա-
 տել զկենդանիս և զմեռեալս. որոյ Թագաւորութեանն ոչ
 դոյ վախճան:

Հաւատամք և ՚ի սուրբ Հօգին՝ յանեղն և ՚ի կատարեալն:
 Ար խօսեցաւ յօրէնս և ՚ի Մարգարէս և յԱւետարանս: Ար
 էջն ՚ի Յրդանան, քարոզեաց զԱւարեալն և բնակեցաւ ՚ի
 սուրբն:

Հաւատամք և ՚ի մի միայն ընդհանրական և յառաքելական
 Եկեղեցի: ՚ի մի մկրտութիւն. յապաշխարութիւն, ՚ի քա-
 ւութիւն և ՚ի Թողութիւն մեղաց. ՚ի յարութիւն մեռե-
 լոց. ՚ի դատաստանն յաւիտենից հոգւոց և մարմնոց. յար-
 քայութիւնն երկնից և ՚ի կեանսն յաւիտենականս:

Տասն սրատուիրանք:

- ա. Ես եմ Տէր Աստուած քո. մի՛ ունիցիս քեզ զայլ
 Աստուած բաց յինէն:
- բ. Մի՛ արտացես դու քեզ զկուռս բոտ ամենայն նմանուէ,
 որ ինչ յերկինս ՚ի վեր, և որ ինչ յերկիւր ՚ի խոնարհ:
- գ. Մի՛ առնուցուս զանուն Աստուծոյ քո ՚ի վերայ սնտաեաց:
- դ. Յիշեա՛ սրբել զօր շարաթուն՝ քի զկիւրակէս:
- ե. Պատուեա՛ զհայր քո և զմայր քո, զի բարի լինիցի քեզ
 և երկայնակեաց լիցիս ՚ի վերայ երկրի:
- զ. Մի՛ սպանաներ:
- է. Մի՛ շնար:
- ը. Մի՛ գողանար:
- թ. Մի՛ սուտ վկայեր զընկերէ քումմէ:
- ժ. Մի՛ ցանկանար տան ընկերի քո, և մի՛ ամենայնի, որք
 նորա իցեն:

(Թ) ԿՈՒՆԵՂԱՆԵՐ ՀԱՌՎԻՄԱՅԻՆ ԵՆՈՑ՝

1.	I.	20.	XX.
2.	II.	30.	XXX.
3.	III.	40.	XL.
4.	IV.	50.	L.
5.	V.	60.	LX.
6.	VI.	70.	LXX.
7.	VII.	80.	LXXX.
8.	VIII.	90.	XC.
9.	IX.	100.	C.
10.	X.	200.	CC.
11.	XI.	300.	CCC.
12.	XII.	400.	CCCC.
13.	XIII.	500.	D.
14.	XIV.	600.	DC.
15.	XV.	700.	DCC.
16.	XVI.	800.	DCCC.
17.	XVII.	900.	CM.
18.	XVIII.	1000.	M.
19.	XIX.		

2013

4109

